

1923 április 12

SASÁG

Elismert  
obb minőségű  
alata tápsőr a  
RIA

JARAB

%-os minőségben  
égben prompt

gyiipar R.-T.

és szó-  
át vállalja

str. Memorán-  
3. (Unió-utca)  
szám 12-12

vics Mór

gyár

alegesség

1428  
aphatók!

gelmébe!

ezmény

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-  
HIVATAL ÉS NYOMDA

Ciuj, Kolozsvár, St. Barón  
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség  
és kiadóhivatal — 977  
Zs. N. Sz. — 538

A kéziratok kizárólag a  
szerkesztőségnek cím-  
zendők. Kéziratokat nem  
adunk vissza

# UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPI LAP

Romániában  
Egész évre — 450  
— 240  
— 130  
— 45  
Egy hónap — 12  
Egy szám — 2

Ciuj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 44. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Niszán 27. — 1923. április 13. Péntek

## PILPUL

> Valatárisan nézve a dán paraszt a föld legjobb parasztja, az aranyparaszt. Parasztián nézve a dán valuta a föld egyik legjobb valuta: aranyvaluta. A dán király, akármilyen kevés millió uralkodott s akármilyen kevés millió a volt a banktrezorban, boldog, jómódu király lehetett. Mindaddig, míg Glükstad bankár a barátja volt. Mert tudjuk már, hogy míg az aranyparasztok millióin a dán király személyesen uralkodott, aranyvalutája millióit átadta Glükstad barátjának, hogy ő uralkodjon általuk. És Glükstad uralkodott. A király, mint egykor Attila, puritán ember volt, ha nem is fatányérról evett, de porcellántányérról s ha nem is fakupából ivott, de üvegpohárból. Ellenben Glükstad szinarany tényéron tálatott királyi barátjának. A király pacifista volt, aki mindenáron békét akart, de Glükstad bankár szuverén, aki Judenicus tábornokot Oroszország ellen küldte háboruzni. Eredmény? Glükstad előbb a háborut veszttette el, utóbb a király rokonszenvét. Hacsak a maga millióit judenicsozta volna el, még talán megbocsátott volna neki királyi barátja, de ő királyi barátja millióit is elhadjáratozta. Tanulság? Krüger apó, a burok szabadsághőse, amikor háborut viselt Anglia ellen, az angol birodalmi bankba helyezte el a pénzét. Ha olyan kényes dolgokról van szó, mint pénz, az ember ne bizzon a barátjában, csak az ellenségében.

> Okos dolog volna ez a numerusz klauzusz minden vonalon. Rendes ember husz százalék oxigént lélegzik be, zsidónak csak két százalék, esetleg egyegyszázharomötöd százalék jár. Rendes ember életkora átlagban hatvan év, a zsidónak direkt tilos százhusz évig élnie, mert neki maximum öt esztendőt szabott ki a földi élet numerusz klauzusza. A zsidónak törvényileg meg kell tiltani, hogy tisztelje atyját-anyját, nehogy hosszú életü legyen a földön. A pozsonyi egyetemen, minthogy ez az egyetem nem a liberális Bratislavában, de a szittyia Pestbudán székel, numerusz klauzusz van, a zsidók hála a szittyia szellemnek csak arányszámaiknak megfelelően szedhetik magukba a tudományt. De a szittyia szellem ma már a numerusz klauzusz alapján se bírja el a zsidót. A szittyia szellem nem tud tanulni, ha zsidó is jelen van. A szittyiák, mint udvarias emberek, felszólítják a zsidókat, hogy "tegyék lehetővé a tamtást." A zsidók mint multiudvariasak hanyathomlok lehetővé teszik. A szittyiák nem két százalék oxigént adnának a zsidónak, de száz százalékot, hogy ne legyen többé szükség numerusz klauzuszra.

> Ne vegyük tudomásul uraim Wenckebach tanár közlését: a bécsi orvoskongresszuson leplezte zsidó asszisztensét, bizonyos Eppnigert, hogy mialatt ő szabadságon volt, ez a zsidó alattomban hat halálos szivgörcsöt (angina pectoris) gyógyított meg bravuros operációval. Ne vegyük tudomásul ezt az Eppinger zsidót. És ne vegyük tudomásul Steinaeh zsidót, aki meg hosszabbítja az emberi életet, a nemzsidókat is. Ne vegyük tudomásul Ehrlichet, aki a nemzsidó vérbajt merészkedett gyógyítani akarni, ne vegyük tudomásul Marmoreket, Mecsnikovot, Freudot, Einsteint, Bergsonit, Luzzattit és a többi zsidót, akik még a prehisztorikus korban a numerusz klauzusz korszakait be se várva orvult zerezték okleveleiket. Nem gílt. Ezek a zsidók törlendők a tudomány listájáról.

## Buer mellett felrobbantották a sineket

A „Matin” a rajnai köztársaság kikiáltását propagálja

(London, ápr. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Ruhr-vidéken folytatódnak a merényletek. Tegnap éjjel Buer közelében a vasúti sineken több robbantási kísérlet történt. A bombák, amelyeket a merénylők a vágányok között elhelyeztek, mindenütt

explodáltak és súlyosan megromgálták a pályatestet.

Emberéletben ezuttal nem esett kár. A merényletek rendkívül ártanak a megszálló hadseregnek, amely csak megszakításokkal tudja folytatni útját. Egész osztogok dolgoznak a felrobbantott sinek helyreállításán.

A német kormány, hogy a Ruhr-vidék lakosainak tápot adjon a további ellenállásra, a napokban közzétette a franciák erőszakoskodásainak statisztikáját. A kormány ebben számszerűen, nevekkal, dátumokkal és helymegjelöléssel kimutatja, hogy a megszálló csapatok ötven német polgárt öltek meg. Ezek közül negyvenhetet a franciák, háromat a belgák végeztek ki. A meggyilkoltak között huszonhét munkás és tizenhárom képviselő van. A statisztika több ezer példányt

becsempeszték a Ruhr-vidékre és kiosztották a német lakosság között.

A francia hatóságok azok ellen, akik a kimutatásokat becsempeszték, megindították a nyomozást.

Az antant Ruhr-politikájában, ugyilátszik, még sem következik be olyan változás, amely a mai feszült helyzet enyhüléséhez vezetne. Baldwin Londonban kijelentette, hogy Anglia továbbra is várakozó álláspont foglial el és csak abban az esetben lép közbe, ha erre kifejezetten felkéri. Az ultimátumot, amelynek elküldéséről az antantdiplomata néhány nap óta Párisban tárgyalnak, nem lehet befejezett ténynek tekinteni, amennyiben felelős politikusok

ezt a tervet még nem fogadták el.

Ennek valószínűleg az az oka, hogy a francia kormány az újabb háborus bonyodalmaktól tart és inkább tovább kísérletezik egyéb kevésbé elhatározó jellegű eszközökkel. Legelőkeltebben a rajnai szabadköztársaság gondolata foglalkoztatja. A „Matin”-ban erről tegnap, Wesel rajnai szeparatista tollából, vezércikk jelent meg, amely felhívta a kormány figyelmét Dorten akciójára és kérte, támogassa annak keresztülvitelét, mert most a legkedvezőbb alkalom a független rajnai köztársaság kikiáltására.

## Kiujulnak a politikai harcok

Hírek a parlament feloszlatásáról. Tovább fenyeget a tisztviselősztrájk. Három új törvényjavaslat

(Bukarest, ápr. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A husvétü ünnepek alatt szüneteltek a politikai küzdelmek. Az ellenzéki pártok rövid fegyverszünetet tartottak, de rögtön az ünnepek után újból akcióba léptek. Az egyesült ellenzéki párt vezetősége Erdély, Bánát és régi regát nagyobb városokban népgyűlések rendezésén fáradozik, amelyekkel tiltakozni fog a jelenlegi kormány és a törvényerőre emelkedett alkotmány ellen. A népgyűléseken a folyton fokozódó drágaság, az új lakástörvény és a kisajátítási rendelkezések kérdését is éles bírálatban fogják résziesíteni.

Bukaresti értesülések szerint Bratianu miniszterelnök az ellenzék akciójával szemben erőlyes lépésekre szánta el magát és állítólag attól sem riad vissza, hogy a parlamentet feloszlatja és új választást rendel el. Ez a híradás megerősítésre szorul. Nem valószínű, hogy a miniszterelnök kérdésessé tenné mai nagy parlamenti többségét és természetesen a liberálist párti parlamenti tagok sem látnák szivesen mai biztosított pozíciójukban való megbolygatásukat.

Fenyeget a tisztviselősztrájk

A kormánynak nem kis gondot okoz az elégedetlenkedő tisztviselők mozgalma.

A „Dimineata” jelentése szerint a tisztviselők április 22-iki kongresszusa előtt az egyes tisztviselői szervezetek, postát és vasutat is beleértve, különkülön gyűléseket fognak tartani, hogy a kongresszuson együttes megállapodást képviselhessenek. A lap szerint az eddigi tíéseken a tisztviselők valamennyien a sztrájk mellett foglaltak állást, ha április 22-éig a kormány megfelelő intézkedéseket nem tesz. A „Dimineata” szerint a kormány a sztrájkhangulatra való tekintettel elhatározta, hogy megakadályozza a kongresszus összehívását és megtiltja, hogy a vidéki delegátusok a fővárosba utazzanak. Elhatározta a kormány azt is, hogy a sztrájk kimondása esetén a tisztviselőkar vezetőit letartóztatja és bíróság elé állítja.

A kormány átszervezése  
Az „Indreptarea” írja: Liberális körökből kiszivárgott hírek szerint Bratianu elhatározta, hogy

rögtön a parlamenti ülészak befejezése után átszervezi a kormányt. Az ellenzéki lapok megállapítják, hogy a miniszterelnök az átszervezéssel a pártjában lévő ellentéteket akarja megszüntetni. A parlamenti ülészak megnyitása óta a liberális párt kebelében folyton fokozódik az elégedetlenkedők száma és egyre több liberális képviselő lép be az ellenzéki táborba. Beavatott helyről nyerf értesülésünk szerint a kormány új tagjai Saveanu és Antonescu lesznek. A távozó miniszterek között legelső sorban Mosoiut, Cosmat és Sasset említik

Három fontos törvényjavaslat

A legutolsó minisztertanács elhatározta, hogy a parlamenti ülészakon, amely a kormány kívánása szerint nem tarthat tovább június tizedikénél, csak három fontos törvényjavaslatot bocsátanak szavazás alá. Még pedig a közigazgatás reformjáról, a tisztviselők státuszrendszeréről és az erdőkről szóló törvényjavaslatokat. Ez utóbbi törvényt az új alkotmányban lefektett kisajátítási elvek szerint alkotják meg.

A közigazgatás reformjáról szóló törvényjavaslat megszerkesztésére a kormány Saveanu N. és Dimitriu C. elnökletével külön bizottságot állított össze. A bizottság elkészült munkájával, azonban a minisztertanácsban az a vélemény alakult ki, hogy a javaslat jelenlegi alakjában elfogadhatatlan. Mint-hogy egy új javaslat kidolgozása legalább is tizenöt napot vesz igénybe, valószínű, hogy a parlamentet április 23-ika helyett csak május elsején nyitják meg. Az új javaslat kidolgozásával újból Saveanut és Dimitriut bízták meg.

Ujra megjelenik a „Dacia Noua”.

A kolozsvári diákmozgalom lapja, a „Dacia Noua” a közeli napokban ismét meg fog jelenni. A belügyminiszter azzal a feltétellel engedélyezte a lap megjelenését, ha a jövőben izzgató cikkek nem jelennek meg benne. A végzést a polgármesteri hivatal ma kézbesítette ki a kolozsvári diákság vezetőjének.

## PALESZTINA-MUNKA

**A jeruzsálemi egyetem a jövő évben megnyílik. Einsteint a főiskolai bizottság elnökévé választották**

(Berlin, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Einstein tanár lakásán megbeszélést folytattak a jeruzsálemi főiskola sorsa felett, amelyen a tudományos élet legkiválóbb zsidó képviselői és a Keren Hajjeszód berlini igazgatója vettek részt.

Einstein beszámolt a létesítendő főiskoláról. Ezután Prof. Warburg, aki a zsidó egyetem ügyében a napokban Amerikába utazik, a főiskola tervezetét ismertette s a megvalósítás lehetőségeivel foglalkozott. Egyes intézetek tanszékeinek betöltésére a világ tudományos életének legkiválóbb zsidó képviselői vállalkoztak, úgy hogy a jövő évben minden körülmények között az egyetem egyes tagozatai már meg is nyílnak. Lehetséges, hogy az első időkben a zsidó egyetemen csak kutató munka folyik majd, a tanítás még nem kezdődik meg. A főiskolai kurzusokat azonban a legrovidebb időn belül rendszeresítik.

A megbeszélés után az 1919-ben alakult „Főiskolai bizottság” tartott ülést, melynek új elnökévé Prof. Einsteint választották meg. Al-elnök Prof. Mittwoch a világhírű orientalista lett. A bizottság tagjai között a következő kiváló egyetemi tanárok foglalnak helyett: Prof. Warburg, Prof. Wassermann, Prof. Morgenroth Neuberger, Schur, Prof. Löwe. Rövid időn belül a zsidóság országközi nagy kuratóriumát is megalakítják.

A héber nyelv uralkodó jellege Palesztinában. A most megejtett palesztinai népszámlálásról kiadott hivatalos jelentés szerint a déli kerületben (Beerseba) 826 zsidó a hébert vallotta nyelvűül, a jeruzsálem-jaffai kerületben 80.236, Samariában 706, Galileában 18.625. A héber nyelvet beszélő zsidók száma tehát 80.396, vagyis az egész zsidó lakosság 36 százaléka. A jiddist vallották nyelvűül 1946-on, köztük 1401 a jeruzsálem-jaffai kerületben, 532 Galileában, 4 Samariában és 9 a délvídeken.

**Hírek Palesztinából.** A haifai munkások tanácsa hozzáfogott egy munkásnegyed építéséhez Haifa mellett. Eddig már beiratkozott ötven tag. — A „Héber Opera” társaság bemutatta a surafendi moziban a „Faust” operát. — Ruppin dr. visszatért az amerikai propaganda útjáról Palesztinába. — A haifai realiskola mellett, amelyben a műszaki munkákat gyakorlatilag is tanulják, egy internátus nyílt meg.

### Még sehol és soha

nem voltak kaphatók  
készen olyan kitűnő

öltönyök,

felöltők,

fiuruhák,

mint most

**KATZ és MENDEL**

cégnél Cluj, Fő tér 10. szám.

Szövetek nagy választékban.



### Sport kötött- szövött Áruház

aradi kötött és kötött-szövött ruhák

Kötött kabátok, svetterek,

kötött ruhák, harisnya és

keztü eredeti gyári árban

o o o kapható o o o

CLUJ, Wesselényi-utca 16. sz.

## „A diákmozgalmak oka: muló ok”

**Maniu Gyula és Negulescu professzor nyilatkozata az egyetemi kérdékről**

(Bukarest, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Viata Studenteasca” című lap rovatot nyitott, amelyben nétről-hétre közli az ország jelentős politikusaiknak és kulturvezérei- nek a diákmozgalmokról való véleményét. A lap legutolsó számában Maniu és Negulescu egyetemi tanár nyilatkoznak. Maniu nyilatkozatában csak általános megállapításokat tesz és nem tér ki a részletkérdésekre.

Az ifjúságnak — mondja többek között — a nagy emberi eszmék és a civilizáció fejlődésének szolgálatába kell állítania erejét. Fel-szólítja a diákságot, különösen két eszméért harcoljon: az egyik a nemzeti felszabadulás, a másik pedig a polgári szabadság eszméje. Az első a romanizmus minden létező feltételének valódi fanatizmussal való megvédése, a második eszme érdekében pedig részt kell venniük a diákoknak a politikai küzdelmekben.

A néppárt hivatalos lapja, az „Indreptarea” megállapítja, hogy Maniu nyilatkozata nem oldja meg a kérdést. A nyilatkozat — írja a lap — nem egyéb, mint frazeológia, amelyben a nagy „emberi eszmék” ellentmondanak a nemzetvédelmi „fanatizmusnak”. Különbösen is úgy látszik, hogy a nemzeti párt vezére kedveli az ókori szónoklatok formáját, amelyeket többféleképpen is lehet érteni.

Negulescu professzor nyilatkozatában kijelenti, hogy a diákmozgalmak oka muló ok. Szerinte a diákmozgalom kiinduló pontja: jogos és természetes: megvédése azoknak, akik ugy-

látják, hogy a hazában nem jutnak helyhez, ahol tanulhassanak. Ez azonban muló ok, — mondja Negulescu — amelynek az előidé-zéséhez részben több diákgenerációnak a háboru miatti összezsúfolódása, részben pedig az a körülmény járult hozzá, hogy az egyesülés után azok az egyetemi hallgatók, akik eddig a budapesti, bécsi, odesszai és kievi egyetemeket látogatták, a román egyetemeket özőnlötték el. Természetes, hogy sem a tantermek, sem a laboratóriumok nem képesek befogadni az egyetemi hallgatók ezreit. Ezen azonban könnyen lehet segíteni az egyetemi helyiségeknek megfelelő bővítésével.

Negulescu végül megállapítja, hogy az egyetemeken tényleg kisebbségben van a román elem, minek oka, hogy Oroszországból és Galiciából igen sok idegen került az országba.

Nyilatkozatának végén Negulescu kijelenti, hogy az egyetemeken biztosítani kell a román elem szupremációját, azonban nem numerusz klauzusszal, amit szerinte egyetlenegy civilizált egyetem sem valósíthat meg. Az államnak gondoskodnia kell újabb diákinternátusok felállításáról, hogy a falukból az egyetemi székhelyekre özőnlő diákok kellő ellátásban részesülhessenek. — „Anélkül, hogy bárkit is ki-zárnánk az egyetemről, a legegészségesebb elemeket kell bevigyük a kulturális küzdelembe: ime ez a jövő útja” — fejezi be nyilatkozatát Negulescu.

## Könyvbarátok világkongresszusa Párisban

**Barthou volt külügyminiszter megnyitó beszéde. Kilencedik századbeli reneszánszbeli könyvek a kongresszus kiállításán**

(Páris, ápr. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Tegnap reggel kilenc órakor nyitották meg a Sorbonne dísztermében a bibliofilek világkongresszusát. A világ minden részéből eljöttek a műgyűjtők, könyvbarátok, sok író és művész is megjelent, hogy résztvegyen a kongresszuson és megsejmelje a vele kapcsolatos könyvkiállítást.

A kongresszust Henry Martin, a „Bibliothèque de l'Arsenal” igazgatója nyitotta meg. Üdvözölte a delegátusokat és felkérte Louis Barthou volt külügyminisztert, vállalja el a kongresszus díszelnökségét. Azután rövid visszapillantást vetett a multban megtartott hasonló kongresszusokra. 1900-ban Párisban, 1910-ben Brüsszelben gyűltek össze a világ könyvbarátai, az 1915-iki kongresszust a háboru megakadályozta. Örömeinek adott kifejezést, hogy a bibliofilek ilyen szép számban jelentek meg, mert ez azt bizonyítja, hogy a háboru megrázkódtatásai ellenére sem vesztették el szeretetüket a könyvek iránt.

Barthou volt külügyminiszter állott ezután szólamra és a következő beszédet tartotta:

— A könyvek közös szeretete váltja ki legjobban az emberek együttérzését. A könyv a rendet, a rendszert, a világosságot, a munkát és a tudást jelenti. Nincsen nemesebb szenvedély a könyvgyűjtésnél. Most, ezen a kongresszuson, el fogjuk mondani egymásnak új ötleteinket, amelyeket a világháboru alatt kiaknázatlanul kellett hagynunk. Franciaország már hozzáfogott, hogy a könyvgyűjtés terén pótolja az elmulasztottakat. Meg vagyok róla győződve, hogy amit a kiállítás-on látni fognak, meg fogja önöket lepni. Franciaország nem felejtette el a multat és méltó maradt a tudományhoz és a művészethez, amelyet mindig szeretett.

A kongresszus megnyitó ülése után a résztvevők átvonultak a Marsan-pavillonba és a Demotte-galériába, hogy megsejmeljék az ott kiállított könyveket. A kiállítás anyaga valóban sok értékes és eredeti könyvet, műtárgyat tartalmaz. Kö-zöttök van Charlemagne evangéliuma, amely a kilencedik században készült és Cambrai illusztrált

Apokalipszise a tizenharmadik századból. Feltű-nést kelt egy gyönyörű Bocaccio-kötet, valamint Grenoble 1485-ben nyomtatott Haláltánca. Julius Cesar kommentárjai ugyanebből az évből és Breidenbach „Zarándoklás a szent földön” című könyve, amely a világ legelső rézmetszetét tartalmazza 1488-ból. Rendkívül érdekes Henry de Régnier adománya: Mallarmé levelei, Marcel Schwob „Croisade des Enfants”-ja, Wilde Oszkár eedti francia Saloméja, Paul Claudel „Téte d'Or”-ja, külön vit-rinben.

A kongresszus több napig fog tartani. Az aukciókon több ezer kötet kerül eladásra.

## Forradalmi dalok az angol alsóházban

**Bohrán a kiszolgált katonák alkalmaztatása miatt. Inzultáltak a gyarmatügyi államtitkárt**

(London, ápr. 12. Uj Kelet tudósítójától.)

Az angol kormányt — mint tegnap jelentet-tük — a kiszolgált katonák állami alkalmaztatásának vitájánál leszavazták. A kormánynak az alsóházban szenvedett veresége az angol politikai világban általános érdeklődés tárgya. Igen kellemetlen eseménynek tekintik, amelynek azonban komolyabb következményei nem lesznek. A „Morning Post” a vereséget komoly-nak mondja, de feltehető, hogy a helyzetet ismét helyre lehet állítani, ha a kormány a leszavazott indítványt ismét beterjeszti, mert kétségtelen, hogy azt nagy többséggel el fogják fogadni.

A kormány leszavazásából kifolyólag a Házban a zajos jelenetek egész lavínája indult meg. Baldwin azt indítványozta, hogy az alsóház a háboruban résztvettek kárpótlásáról szóló törvényjavaslat napirendre tűzése felett szavazzon. A baloldali pártok zajongással igyekeztek megakadályozni a szavazást. A munkáspárt képviselői forradalmi dalokat kezdtek énekelni. Elnök az ülést egy órára felfüggesztette. Szünet után annyira fokozódott az izgalom, hogy egy-két munkáspárti képviselő a miniszterá padokhoz rohant és aktacsomóval megütötte a gyarmatügyi államtitkárt. Az odasiető képviselők megakadályozták a további fejleményeket. Az általános izgalom miatt a Ház nem folytat-hatta tanácskozását.

Április hónap: sékel hónap. Minden igaz zsidó fizesse le a sékelét!

# ZSIDÓ KÖZÉLET

## Kovács Ödön dr. beszéde a temesvár-gyárvárosi templomban

(Temesvár, ápr. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A temesvári zsidóság imponáló egyöntetűséggel ismerte fel, hogy jövője a zsidó iskolától függ. A temesvári liciumnak szeptemberre épület-hoz kell jutnia. Nemcsak társadalmi akció indult meg az iskola alapjainak megteremtésére, de a templomi szöszékről is nemes, lelkesítő munka folyik ebben az irányban. Vértés Adolf dr. hitközségi elnök beszédét, mely mindenütt óriási hatással volt, az Uj Kelet közölte. Most Kovács Ödön dr. a temesvár-gyárvárosi templomban mondott mélyen járó beszédét, melynek gondolatmenete ezt a megnyilatkozást is országos jelentőségűvé tette.

— Sem máglya, sem kinzókamra — mondotta Kovács Ödön dr. — sem pedig a megaláztatások nem voltak képesek a zsidóságot istenhittől és iskolájától elidegeníteni. Am bezárhatták a zsidóságot a gettó falai közé, a zsidó gondolat, a zsidó akarat és a zsidó tudás a sárga folt jelzése alatt és a haladás útját járta.

— A gettótalak lehullottak, a gondolkodás szabadságának törvényei megnyitották a zsidóság előtt a világtudományok és a világgaludat útját. A hosszú évek rabszolgasága megacélozta a zsidóság lelkét és tudását és mindenütt, ahol erős akarral utat tört magának: értékeset és maradandót alkotott. Ez természetesen szálla volt ellenségei szemében s különösen a gondolkodni restek és a munkátlan tunyák belopódzó, veszélyes jövevényt láttak benne. De mert a gettófalakat újra felépíteni nem lehet, arra törekednek, hogy elzárják előle a világgaludat, hogy belekényszerítsék egy szellemi gettóba: megakadályozni, hogy magasabb tudáshoz jussanak s így a nagy tömegeket a sötétségbe akarják visszahúzni.

— Ebben a nehéz időben az iskola megint a tudás és az akarat talizmánya lett. Azért van szükségünk a zsidó iskolákra, hogy az ifjúságunk lelkébe elegendő zsidó öntudatot öntsön hogy ne feledjék el mivel tartoznak őseinknek, s ezzel a jövőben a zsidóság ősi tradíciójához ragaszkodjanak.

— Nemuljon el minden ellenségeskedés, véleményeltérés, amikor ifjúságunk jövőjéről van szó. Omoljék le minden válaszfal, s alakuljon ki, az erdélyi és bánági zsidóság eleven, erős gyűrűje, amelyen az emberi tudatlanságnak, gondosságnak és gyűlöletnek minden fegyvere összetörik.

A Joint felüggesztette magyarországi működését. Budapestről jelentik a „Zsidó Szemle” írja: Többen azzal a kérdéssel fordultak hozzánk, hogy mi az oka annak, hogy a Joint magyarországi bizottsága a már megszarazott kölcsönöket nem folyósítja. Mint értesülünk, Amerikából jött utasításra függesztette fel a bizottság itteni működését, mert a magyar zsidóság mereven elzárkózik a Joint hitelkezelésének bankszerű alapokra tervezett kiépítésétől és a toke egy részének rendelkezésre bocsátásától.

A jasi zsidó diákok kolozsvári fogadtatása. Megemlékezett az Uj Kelet arról, hogy egy kiránduló jasi diákcsoport kereste fel Kolozsvárt. A diákok között 19 zsidó volt, akiket a Tarbut tanári kara és növendékei ünnepélyesen fogadtak. A jasi zsidó diákokat héber beszédben üdvözölték s a köszönő válasz is héberül hangzott el.

Egy híres zsidó rabbi halála. Nagyszőlősen a napokban elhunyt N Pinchas Chaim Klem főrabbi, az erdélyi származásu nagynevű talmudtudós. Temetésén az erdélyi és csehszlovákiai ortodoxia vezető emberei is résztvettek és a többek között Teitelbaum máramarósszigeti főrabbi mondott megbató bucsubeszédet.

Magyarországot a Romániából elvitt anyagok visszatérítésére kötelezték. Bukarestből jelentik: A párisi jóvátételi bizottság kötelezte Magyarországot, hogy május elsejéig térítse vissza Romániának a megszállás idején Romániából elvitt gördülő vasuti anyagot, ipari gépeket és élőállatokat.

Aki sékelt fizet, jelét adja annak, hogy nemzeti otthonát akar Palesztinában a zsidóságnak. Aki a sékelfizetést megtagadja, a zsidó nemzeti otthon jogát vitatja el.

# Angora bérbeadta a mosszuli petróleumforrásokat az Egyesült-Államoknak

Vasutakat és kikötőket építtetnek az amerikaiakkal Kisázsiaiban

(Páris, ápr. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Angorából ma az a szenzációs távirat érkezett, hogy a nemzetgyűlés, két óra hosszat tartó vita után, a mosszuli petróleumforrások koncesszióját Amerikának adta. Amerika tudvalevőleg Chester tengernagy útján javaslatot nyújtott be az angorai nemzetgyűléshez a mosszuli petróleumvidékeknek az Egyesült-Államok részére való bérbeadásáról. Az angorai távirat szerint ez a javaslat tegnap a nemzetgyűlés elé került és megszavazták.

Az angorai távirattal kapcsolatban az angol és francia lapok rendkívül pesszimistikusan írnak. Megállapítják, hogy amennyiben ez a koncesszióadás megtörtént,

Törökország egyenlő lett egy amerikai gyarmattal

Az angorai nemzetgyűlés határozatát megerősíti az a körülmény, hogy egyidejűleg több

vasutovonal-építésére adott engedélyt az Egyesült-Államoknak az angorai kormány. Angora ezekkel a vasutovonalakkal úgy járt el, mint Mosszullal. A petróleumforrások tudvalevőleg az angoloknak voltak bérbeadva, Angora azonban a lausannei konferencián ezt a bérletet felmondta. Azok a vasutovonalak, amelyeknek építését most az Egyesült-Államokra bízzák,

már szintén ki voltak adva építésre 1914-ben egy francia csoportnak.

Általában a törökök nem respektálják régi megállapodásaikat. Erős amerikabarát irányzat kerekedett felül közöttük. A saunsi kikötő építését is amerikai mérnököknek adták.

A törökök eljárása ellen az angolok és a franciák az új lausannei konferencián tiltakozni fogtak.

# Ujabb Palesztina-vita az angol felsőházban

Felvonulnak az anticionista lordok

(London, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol felsőház — a brit népek nem a dolgozó, produktív elemei — a Palesztina-vita során, mint a multban, most is nem a haladás szellemében beszélt. Az anticionista propaganda ezekből a körökből indult ki és itt lelt jó talajra. De tudjuk, az angol népet nem a lordok és peerek, hanem az ősi alkotmány letéményese, az alsóház képviseli és döntő súlya nem a kinevezetteknek, hanem a nép megválasztottjainak van Angliában. A lordok házában heves kirohanások történtek a cionista politika ellen, lord Islington, a cionizmus régi ellensége a napirenden levő Palesztina-kérdést fölhasználta újból a cionista politika elleni támadásaira.

Lord Islington az ülés elején kérdezi a kormánytól, vajjon most, hogy az arabok a törvényhozásban való választásokat bojkottálják, hajlandó-e a palesztinai alkotmány megváltoztatására. Lehetetlennek tartja, hogy míg Palesztina lakosainak kilencven százaléka arabokból áll és míg az országban élő zsidóság közül negyvenezren ellenzik a cionizmust, a másik Keleturópából Palesztinába behozott, negyvenezres zsidó, cionista politikája az arabok ellen irányulhasson. A brit kormány tartozik vele, hogy a palesztinai kormányzatot megváltoztassa. Követeli, hogy a kormány

terjesszen be kimutatást Palesztina tavalyi bevételéről

és tegyen jelentést az egyes nemzetiségeknek a választásokon való részvételéről.

Lord Sydenham közismert anticionista, hogy Islington érveit alátámassza, hivatkozik Morgentau kijelentéseire, aki a cionizmus gazdasági összeomlását jövendölte meg. A mandátum ratifikálása előtt Angliának a nemzetközi jog szerint nem volt joga Palesztinában választást lefolytatnia.

Viscount Gray of Fallodon kijelenti, hogy az angol kormány különböző ígéretei közben elmentmondásokba keveredett. Bizonyos, hogy a Balfour-deklaráció nehézségeket okozott, de a helyzetet előítélet mentesen kell megvizsgálni

és hozzá kell látni, hogy a háboruban vállalt kötelezettségeket összhangba hozzák a mai helyzettel és a lehetőségekkel. Nem kér a kormánytól újabb nyilatkozatot, de azt hiszi, hogy a Közel-keletre vonatkozó kötelezettségek alól a lehetőséghez képest vissza kellene vonulni.

A kormány nevében Devonshire herceg államtitkár szólalt föl. Kifejtette, hogy Islington állításai az arab népek a választásoktól való tartózkodásáról nem fedik a valóságot. A választások így alakultak: az araboknak biztosított 670 hely közül 107-et választás útján betöltöttek, a 79 zsidó helyét teljesen betöltötték, az 59 keresztény közül a törvényhozó tanácsba 19-et küldtek és a 19 gruz helyre 15-öt. Ez sovány eredmény ugyan, de nem lehet mondani megsem, hogy az egész arab lakosság tartózkodott a szavazástól.

Május végeig elhalasztották a választásokat.

akkor majd publikálják az eredményt. Az alkot-

mányt azzal a szánkékkal adták, hogy az első lépés lesz az önkormányzat felé. Azok a palesztinaiak, akik az alkotmánnyal nincsenek megelégedve, jobban tennék, ha támogatnák a főmegbízottakat és a brit kormányt abban, hogy a teljes önkormányzat mennél hamarabb kiépüljön. Apellál a lordok hazaszeretetére és kéri Fallodont, tartózkodjék az olyan szavak használatától, amelyek alkalmasak a palesztinai helyzet kiélesítésére.

Salisbury hangsúlyozza, hogy a Palesztina-politikát az előző kormány alapította meg és ez immár az ország politikájává lett. A politika végrehajtása körül nehézségeket kell ugyan legyőzni, de végre kell feltétlenül hajtani, hiszen Anglia becsületéről van szó.

Lord Raglannak arra a kérdésére, vajjon Palesztina stratégiai szempontból fontos-e Angliára, az államtitkár kijelentette, hogy ebben az esetben nem a stratégia a fontos, hanem az, hogy Angolország a világ előtt vállalja és a népszövetség részéről reáharított feladatot megoldja.

## Mit tanul a mai diák?

A regátbéli tanrendet tették kötelezővé Erdélyre is. A középiskolák új tagozatai

(Kolozsvár, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beszámoltunk már olvasóinknak arról, hogy a kolozsvári közoktatásügyi vezérigazgatóság rendelete csak azoknak a felekezeti középiskoláknak bizonyítványadás jogát ismeri el, melyek tanterve azonos az állami iskolákéval. A rendelet, amely különben arra kötelezi a szülőket, hogy gyermekeiket vagy állami, vagy pedig kizárólag a saját felekezetük középiskolájába irassák be, — arra törekszik, hogy a középiskolák oktatásrendjét egységessé tegye. Ebben a felekezeti iskolákat veszély nem fenyegeti, mert az általános érvényűvé tett regátbéli tanrend szerint a hivatalosan előírt tantárgyak napi 4, heti 24 órát kötnek le, s így a felekezeti iskoláknak módjukban van a növendékek megerősítése nélkül naponként legalább egy órában saját felekezeti, vagy népi kulturájukra való neveléssel a tanítási anyagot kiegészíteniük.

A regátbéli fit-középiskolák ugyancsak nyolcosztályosak és két alsó és felső tagozatra oszlanak. Az alsó tagozat teljesen egységes, míg a felső négy osztály hármas: klasszikus (latin, görög), modern (latin és élőnyelv) és reális (matematika és élőnyelv). A diák a negyedik osztály elvégzése után választhat, hogy melyik irányban akarja továbbképezését. A latin nyelv tanítását csak a 3. osztályban kezdik meg, s így a megfelelő alapfogalmak ismerete után választhat a felső tagozatok között.

A tantervezet, mely most már Erdélyre is kötelezővé vált, — s így egy a szülőket, mint a tanuló ifjúságot közelről érinti, a következőképpen állapítja meg a középiskolák heti órarendjét.

Vallástant mind a nyolc osztályban heti két órában tanítanak.

érdessé!  
ak helyhez,  
n muló ok,  
k az előidé-  
nak a háboru  
dig az a kö-  
gyesülés után  
ddig a buda-  
emeket láto-  
zónlötték el.  
rnek, sem a  
adni az egy-  
an könnyen  
geknek meg-  
tja, hogy az  
van a román  
gból és Gali-  
országba.  
egulescu ki-  
osítani kell a  
zonban nem  
e egyetlenegy  
meg. Az ál-  
liakinternatu-  
az egyetemi  
ő ellátásban  
y bárkit is ki-  
szégesebb ele-  
küzdelembe:  
nyilatkozatát  
adbol. Feltü-  
tet, valamint  
ltánca. Julius  
ből és Brei-  
című könyve,  
t tartalmazza  
le Régnier ado-  
hwó „Croi-  
ed ti francia  
tja, külön vit-  
og tartani. Az  
sra.  
angol  
aztatása miatt,  
bilitkárt  
tudósítójától.)  
nap jelentet-  
i alkalmaztar-  
ormánynak az  
angol poli-  
ódés tárgyai  
úntik, amely-  
zményei nem  
éséget komoly-  
y a helyzetet  
ormány a le-  
erjeszti, mert  
ggel el fogják  
kifolyólag a  
vinája indult  
hogy az alsó-  
ótlásáról szóló  
felett szavaz-  
al igyekeztek  
munkaspárt  
itek énekelni,  
elfüggesztette  
t az izgalom,  
ő a miniszter  
megütötte a  
siető képvise-  
ejleményeket,  
nem folytat-

ékelét!

A nyelvek közül a román nyelv tanítására az alsó tagozatban heti 3, a felsőben 2 órát irnak elő. A francia nyelvre hasonlóan. A német nyelv tanítása heti 2 órában a második osztályban kezdődik, latint a 3-4. osztályban heti 3 órában tanítják, azután a modern felső tagozatban az 5-7. osztályokban heti 6, a 8-ikban heti 5 órában. A reál tagozatban az angol nyelvet tanítják heti 2 órában.

A történelem minden osztályban heti 2 órával, a torna 1 órával szerepel. Alkotmánytant a 4. és 8., közgazdaságot és jogot a 8., geológiát a 4. és 8., anatómiát a 8-ik osztályban heti 1 órában tanítják. Heti 2 órával szerepelnek a mértani rajz az 1-5., az állattan az 1 és 7., a növénytan a 2. és 6. osztályokban.

Fizikokémiát a 3-6. osztályokban 2, a 7-ikben 5, a 8-ikban 1 órában tanítják, a filozófiát a 7 és 8-ikban 2, illetve 1 órában.

A modern tagozatban a mennyiségtant 1-4. osztályban 3, 5-8-ikban 2 órában a reálban az 5-ikben 6, 6-ikban 5, 7-ikben 4, 8-ikban 5 órában tanítják.

A reáltagozatban a mértani rajz is szerepel. A tantervezet természetesen a szépirás, ének, egészségügy, szabadkézi rajz tanítását is kötelezővé teszi.

## Cseh fehérekönyv a kisantant megalakulásáról

(Prága, ápr. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Most tette közzé a csehszlovák külügyminisztérium azoknak a diplomáciai aktáknak második sorozatát, melyek a kisantant létrejöttét megelőzték. A csehszlovák „Fehérkönyv” bevezetésének szövege a következő:

A jogszlovák, román és csehszlovák nemzet politikai együttműködésének gyökerei még a háború előtti időkbe nyúlnak vissza. E nemzetek sokszáz-ezer polgára nyögött a volt monarchiában az osztrák-magyar kisebbségek járma alatt. Ez a körülmény sarkalta őket azonos nemzeti politika követésére.

A világháborúban teljes valójában nyilvánult meg az elnyomott nemzetiségek szoros közössége. A jogszlovák, román és csehszlovák nemzet nyíltan fellépett Ausztria ellen és együtt harcolt a szövetségesek oldalán az osztrák-magyar iga alól való felszabadulásért és az önálló nemzeti államok megalakításáért. Elsősorban a Dobruzsában, ahol jogszlovák és csehszlovák önkéntesek harcoltak a román hadsereg oldalán, pecsételődött meg a szövetségi bűség. A jogszlovák, román és csehszlovák függetlenségi mozgalmak külföldön élő vezérei is együttműködtek a szerb és román királyság vezető egyéniségeivel. Középeurópa kis nemzeti felszabadításának gondolata — melyet elméletileg különböző jegyzékek és feliratokban, azonkívül irodalmi téren is a legkifejezettebben a csehszlovák nemzeti tanács első elnöke, Masaryk professzor alapozott meg — volt a mozgalom éltető eszméje és a cél, amelynek elérésére együttműködtek. Nemegyszer proklamáltak ezt: így az elnyomott népek 1917. évi kievi és 1918. évi római és washingtoni kongresszusán is, de a belföldön is. (1918-ban Prágában).

A közös cél elérése a nemzetiségi töredékeknek egységes államban való egyesítése és a nemzeti államok megalakítása nem tették tárgyalatlanná az együttműködést, amely elmaradhatatlan volt nemcsak a békekonferencia határmegállapításainál, hanem később is. Szükségessé vált az új középeurópai rendszer életképességének dokumentálása, amelyet

Mégis csak Szilágyi-Likörök a legjobbak!

Lloyd 1556  
1526

a békeszerződések alapozták meg; de szükségessé vált egyúttal a rendszernek gazdasági kooperáció révén való kibővítése is és végül elmaradhatatlanná vált annak leszögezése, hogy ez a rendszer Európa békéjének biztosítása. Két törekvés fenyegette ezeket a tendenciákat: az egyik a Magyarország integritásának elmelete, a másik a Habsburg-dinasztia restaurációs törekvései.

Ezeknek a fenyegető tendenciáknak elhárítására kellett a román és jogszlovák királyság és a csehszlovák köztársaság közötti szorosabb közeledés,

## Az országos ügyvédkongresszus első napja

„Az erkölcsi valuta értékemelkedéséért küzdünk”. Az igazságügyminisztert díszelnökké választották

(Nagyvárad, ápr. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma kezdődött meg Nagyváradon az országos ügyvédkongresszus. A kongresszuson megjelentek Freniu gör. kat. püspök, Teodorescu tábornok és Toncescu táblai elnök. A vármegyét Péter prefektus, a várost pedig Bucico polgármester képviselte. A megjelent választás folyamán a vezetőséget a következőképpen állították össze: Elnökök: dr. Kis Döme, Dobrescu D. és Branza Luca; alelnökök: dr. Lázár Aurél és Nitescu Istrate; főtitkár pedig Chirila Vasilescu lett. Az állandó választmányba Kolozsvár részéről dr. Román Valért választották meg.

A gyűlés első szónoka, Stancescu táblai elnök beszédében rámutatott arra, hogy a társadalmi fejlődés útja a közélet minden terén a **demokrácia, a szabadság és az emberiségben keresztül vezet.** Egyetlen hivatás sem reprezentálja annyira a jobb és a szebb jövő felé való törekvést, mint az ügyvédeké. Az ügyvédi kamara hivatásánál fogva felte áll a nemzet, osztály és nemi különbségeknek. Nekünk ügyvédeknek egyformán harcolnunk kell az asszimiláló sovinizmus és az izgató irredentizmus ellen, mert nem szabad elfelednünk, hogy egyetlen nemzetet sem lehet asszimilálni vagy megsemmisíteni. Míg a legtöbb társadalmi osztályt ma az anyagi valutának az értéke érdekli, addig mi

az erkölcsi valutának értékemelkedéséért küzdünk,

amelynek árfolyama sajnos hovatovább a nullával lesz egyenlő. Mi a demokratikus jövő és az emberiség fejlődéséért kívánunk harcolni.

Jonescu beszéde után dr. Kis Döme tartja meg székfoglalóját. Indítványozza, hogy a gyűlés intézzen hódoló táviratot a királyhoz. Ezután üd-

## Fenyegető méreteket öltött a budapesti közüzemi sztrájk

Az élelmiszerüzemekben és a „Phoebus” villanytelepeknél is megállt a munka. Újpest víz és világítás nélkül.

A „Phoebus” sztrájkolóit letartóztatták (Budapest, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A főváros közüzemi munkásainak sztrájkja újabb műhelyekre és ipartelepekre terjedt át. A köztisztasági és kenyérgyári munkások után most már a közszociális élelmiszerüzem alkalmazottai is abbahagyták a munkát. Tegnap reggel már nem engedték meg, hogy a munkára jelentkeznek a gyárhelyiségekbe bemehesenek. Csupán a tisztviselők dolgoznak tovább, akik maguk szállítják ki az elárusítóüzletekbe és a kórházakba az élelmiszereket. A kenyérgyárban a sztrájk tovább tart. Itt kisegítő munkásokat vettek fel, ezek azonban nem képesek a szükséges kenyérmennyiséget előállítani. A délután folyamán a közüzemi kocsi-sok és lóvágóhídi munkások is sztrájkba léptek. A legsúlyosabban azonban a „Phoebus” villamosüzemek munkásainak sztrájkja érinti a főváros lakosságát. A „Phoebus” munkásai szerdán huszonnégy órás ultimátumot intéztek az igazgatósághoz. Ebben nagyobb béremelést követeltek.

Az igazgatóság a követelést csütörtök délután két óráig nem teljesítette, mire százhuszan abbahagyták a munkát.

A Phoebusnál beállott üzemredukció következtében Újpesten tegnap délután már nem volt víz és világítás. Az igazgatóság értesítette a sztrájkrol a rendőrséget, amely a sztrájkolókat részben a munkásotthonban, részben a lakásokon letartóztatta és a toloncházba vitette.

A közüzemi munkások sztrájkjának ter-

jedése miatt a főváros közigazgatási bizottsága tegnap este rendkívüli ülést tartott. A közegészségügyi előadó javasolta, adjanak azonnal hatvanszázalékos fizetésemelést és kétszázszázalékos ruhapótlékot a közegészségügyi üzemek alkalmazottainak. A tanács ezt elfogadta, a többi üzemek munkásainak követeléséről azonban még nem határozott. A sztrájkot ma a parlamentben is szóvá teszik. Itt Szabó József keresztényszocialista képviselő fog interpellálni.

Lapzártakor jelentik, hogy a **vicház-mesterek** egyesülete testületileg csatlakozott a sztrájkolókhöz.

amely formális kifejezést az államok között kötött védelmi egyezményben nyert. Ez a könyv, melynek elmaradhatatlan kiegészítő része a Habsburg-puccok már ismertett dokumentum-anyaga, tárgyrend szerint vázolja, mint épült ki a kisantant néven ismeretes védelmi szövetség.

Természetes, hogy a szerződő államok együttműködése nemcsak a zavaró tendenciák ellen irányuló defenzív szerződés megalkotásában merül ki, nemcsak egy közös veszély esetén adandó katonai kooperációra szorítkozik.

völzi a jelenlevő püspököt és a többi vendégeket. Majd átadja a szót Florescu igazságügyminiszternek. Florescu üdvözli az ügyvédeket, akik vég nélküli harcot folytatnak az igazsáért, majd az általa elkészített új ügyvédi rendtartásról beszél és bejelenti, hogy a bírák fizetését felemelték.

Dr. Kis Döme elnök megköszöni Florescu beszédét és kéri a gyűlést, hogy az igazságügyminisztert válasszák meg díszelnökké. A gyűlés egyhangulag elfogadja az indítványt.

Ezután Pop-Csicsó István emelkedik szólásra:

— Mi román ügyvédek, mondja, Budapesten latin nyelven tanultuk a római jogot, amelynek nagyszerűségét a büszke magyarok is készséggel elismerték. Ennek szellemében kell nekünk, a rómaiak jogszertű ivadékaiknak is az igazságot kezelnünk, nem szabad nemzetségek között különbséget tennünk és minden embert egyformán kell elbíralnunk.

Majd az üdvözlésekre kerülően a sor, Lázár Aurél a nagyváradai ügyvédi kamara üdvözlését, Luca Branza a bukovinai ügyvédeket, Teodorescu tábornok pedig a hadsereg üdvözlését tolmácsolja. A kongresszusra beküldött üdvözlő táviratokat Vasilescu olvasta fel.

Tonciescu a bírói kar nevében üdvözli a kongresszust és ajánlja, hogy a jövőben minden ügyvédi kongresszust Nagyváradon tartsanak meg. Köszönetet mond a miniszternek, hogy részt vesz a kongresszus munkájában.

Délben dr. Frenciu Valér gör. kat. püspök disztribúciót adott, melyen az összes kiküldöttek résztvettek.

Délután a bizottságok kezdték meg munkájukat. Az állandó választmány ülésén dr. Zigre Miklós a bírák fizetésemelésének és az erdélyi bírák áthelyezésének kérdésével foglalkozott.

Legált kold Brailaba néhány n

**KUN MATYÁS FIA** 1516

**műköszörüs,**  
**késes, látszerész,**  
**műszerész**

**Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-u.) 2**

Telefon 81. **Ladagyár** Telefon 81.

Mindennemű ládákat és fadóbozókat összeszegezett és szétszedett részben megrendelésre, azonnal készíti és szállítja a legolcsóbb napi áron 1921

**Sajovics és Lebovits** inkészkesedés és ladagyár

Cluj, Strada Cernauji (volt Kajántói-ut) 1 szám

H  
Az Uj Kelet az napilapja. Előfizetési árak félévre 24 Az Uj Kelet cikk jelölésére Felelős szerkesztő

Jaj

Hogyan mőchte auch wäre“ Mi is lenne, nem is gondunkat ké ségeknek. Eze az Interparlan hogy az augu dolgozza a ne biztosító szab a gyarmatüg hogy még e Genben szék botokud nége kisebbségek k mentaris Unió ezeltt husz menti kiküld hasson a n atmosféra k belőle. Nagy parlamenti k Ha azok lett be a külön kirekesztett igazi képvis táris Unió béke és az Bazelben tar lamenti több hatalom lak hogy ösztnt ügyükkel? igazi arculat magyarok terjeszteni juthattak el akart kinos parlamenti mentjei el szemtől-szem gatniok en félíg kimon javaslatoka ségi kérdés nek ezek a korlati érte de nem es csak száját lesujtsanak Ezen a bá is, de jaj,

legált kold Brailaba néhány n

Sára. Meg megegyezt tésének k uj kombi mezőgazda ben. De mint Vel

megállap magyar h rilis 16-á zetése al

mény. mai sz és Oro Eszerint egy oro orosz Oroször Cetatfa

# HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.  
 Előfizetési árak: Egy hónapra 45 lei, negyedévre 130 lei, félévre 240 lei, egész évre 450 lei.  
 Az Uj Kelet cikkeinek nyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.  
 Felelős szerkesztő: Marton Ernő dr.

## Jaj, miénk a bohóc

Hogya szatirizált a jó öreg zsidó apa? „Ich möchte auch lachen, wenn der Narr nicht mein wäre.“ Mi is kacagnánk, ha a bohóc nem a miénk lenne, nem is gyermekünk, de édes szülénk, kinek gondunkat kellene viselnie. Nekünk árva kisebbségeknek. Ezekben a napokban ült össze Bazelben az Interparlamentáris Unió gyarmattügyi bizottsága, hogy az angusztusi bécsi határozat értelmében kidolgozza a nemzeti és vallási kisebbségek jogállását biztosító szabályzatot. A kisebbségi kérdést ugyanis a gyarmattügyekhez osztották be, jelölve annak, hogy még ez a fiók-sóhivatal is (a fősohivatal Genfben székel) csak az irokézek, szüindianok és botokud négerök ügyei után hajlandó az európai kisebbségek kérdésével foglalkozni. Ezt az Interparlamentáris Uniót azért alapították meg naiv békerajongók ezeltől husz évvel, hogy az egyes államok parlamenti kiküldötteinek közös tanácskozásain kialakulhasson a nemzetközi megértés atmoszférája. Az atmoszféra ki is alakult, csak hogy világháború lett belőle. Nagy hiba volt az Unió megalapításától, hogy parlamenti képviselőköt állították össze az Uniót. Ha azok lettek volna tagjai, akik *nem juthattak* be a különböző parlamentekbe, akiket a hatalom kirekesztett a törvényhozásból, a nagy tömegek igazi képviselői, akkor talán ez az Interparlamentáris Unió tényleg szolgált volna a nemzetközi béke és az igazság ügyét. De így? Kik ülnek le Bazelben tanácskozni? A mindenütt uralkodó parlamenti többség képviselői, az éppen felszínre levő hatalom lakói. Várhatják ezektől a kisebbségek, hogy őszintén és emberesen foglalkoznak majd ügyükkel? A bécsi ülésezésor megmutatta az Unió igazi arculatát. A macedo-bolgárok és az októberi magyarok az Unió nyilvánossága elé akarták terjeszteni sérelmeiket, de még a szöszéig sem juthattak el, mert az Unió udvarias vezetősége nem akart kínos perceket szerezni a bolgár és magyar parlamenti képviselőknek. Az utóállamok parlamenti elnökei sem küldötték képviselőiket, nehogy szemtől-szembe állva Európával, meg kelljen hallgatniok ennek az ál-interparlamentarizmusnak csak félig kimondott igazságait. A fiók-sóhivatal most javaslatokat fog tenni a fősohivatalnak a kisebbségi kérdések rendezésére. Még ha kedvezők volnának ezek a javaslatok, akkor sem bírnának gyakorlati értékkel. Mert Genf is csak beszélt eddig, de nem cselekedett. Amikor megcsinálták Párisban, csak száját adtak neki, de a karokról, amelyek lejusztanak és igazságot tesznek, megfeledeztek. Ezen a bázei színjátékon szívesen nevetnénk mi is, de jaj, a bohóc a miénk.

**A prefektus elutazott.** Stefanescu delegált kolozsvári prefektus tegnap sürgönyhívásra Brailába utazott, atyja betegyáéhoz. A prefektus néhány nap múlva visszaérkezik.

**Uj jelölt a kolozsvári prefektus állására.** Megirtuk, hogy a liberális párt nem tudott megegyezni a kolozsmezei prefektusi állás betöltésének kérdésében. A liberális párt körében most új kombináció merült fel, Petrány, a kolozsvári mezőgazdasági rezort vezérinspektorának személyében. De mint regátbelinek kevesebb kilátása van, mint Velicannak.

**A román-magyar határ végleges megállapítása.** Bukarestből jelentik: A román-magyar határ végleges megvonásának munkája április 16-án kezdődik Meunier francia tábornok vezetésével.

**A román-orosz kereskedelmi egyezmény.** Bukarestből jelentik: Az „Adeverul” mai száma részleteket közöl a Románia és Oroszország közötti export-egyezményről. Elszerint az árak igazolását minden alkalommal egy orosz területéről áthajózó delegátus fogja orosz részről végezni, aki azután visszatér Oroszországba. A gabona és bor átadása Ismail, Cetatía Alba és Tighina pontokon fog meg-

## A magyar korona katasztrófája

**Budapeston rohamosan emelkednek az árak. Vásárlók ostroma az üzletek előtt. Csak a szinarany ára esik**

(Budapest, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától). A budapesti tőzsde hullámzása, az értékpapírok harmincötvenszázalékos emelkedése a közönség körében a legsúlyosabb pánikot idézte elő. A korona zuhanásának előjele az egész piacot megmozgatta. Az árak rohamosan emelkednek, a közönség valóságos megostromolja az üzleteket.

Különösen az élelmiszereket vásárolják nagy tömegekben, de általában mindenki siet, hogy pénzt bármilyen árba tektesse be.

Az árak ma így alakultak: tej literje 136 korona, a borjúhús kilója április 1-től 800 koronával drágult. A sertésborsó kilója 1440, a zsiré 2300 koróra. Egy hét alatt a drágulás hatvan-százalékos.

Egy ing tisztítása 190, a gallérmosás 32, a kézelő 64 koronába kerül.

A bérkocsik a fuvardíjakat háromszorosára emelték. A cukorgyárak husz százalékkal drágították. Ez árdragítók között az állam is kiveszi a

részét, amennyiben az általános vasuti tarifát, a személydijszabást ötven, a szarvasmarha-, sertés- és baromfi szállítás díját husz százalékkal emelte fel.

A magyarországi súlyos gazdasági helyzet egyik legjellemzőbb tünete, hogy

**a szinarany kilogramja másfélmillióval esett**

a tőzdepánik hatásaként. Naponta husz kilós tételekben kínáltak szinaranyat, melyért ma hárommilliókétszáz ezer koronát fizetnek. Ennek következtében a magyar aranykivitel teljesen megszűnt, mivel a nemesfémek Magyarországon a legolcsóbbak. A kivitel a devizarendelet is befolyásolta, mert az aranyért, ezüstért fizetett külföldi devizát az aranybevitelnek amugy is be kell szolgáltatniok, s azonkívül a kincstárt külön százalékok illetik meg.

A budapesti rendőrség különben ma 140 millió értékű kosztba adott részvényt foglalt le, melyeket a bizományosok a tulajdonosok megkérdése nélkül értékesítettek.

történni. A fizetés frankban, vagy aranyrubelben fog megtörténni. A végleges megállapodásokat a jövő héten fogják Tighinában megkötöni, ahol Oroszországot az orosz külkereskedelmi hivatal egy delegátusa, Romániát pedig Costin beszarabiai pénzügyi igazgató fogja képviselni.

**A pékek panasza.** Megirtuk, hogy az új lisztrendelet jogot adott a malomtulajdonosoknak a lisztárak felemelésére. A malmok ezzel a jogokkal éltek is és a kiskereskedőknek és pékeknek az ujonnan megállapított áron adták el a lisztet. A kiskereskedők és pékek azonban kínos helyzetbe kerültek, amikor ők maguk is hozzá akarták csapni a számukra engedélyezett néhány százalékot. A rendelet szerint ugyanis az áremelés csak abban az esetben lép életbe, ha a termelők szerződést kötöttek a várossal, hogy a város lakosait és a katonaságot az új termésig liszttel látják el. Ezt a szerződést azonban a prefektus távolléte miatt nem lehetett perfektuálni. A pékek az uszorabirósági büntetéstől való aggodalmukban ma Moga polgármester elé járultak, közbenjárását kérve.

**A nagyváradi háztulajdonosok az igazságügyminiszternél.** Nagyváradi tudósítónk jelenti: A nagyváradi háztulajdonosok küldöttsége dr. Lázár Aurél vezetésével alatt felkereste Florescu igazságügyminisztert és előterjesztette a háztulajdonosok sérelmeit. Az igazságügyminiszter az előterjesztést nagy figyelemmel hallgatta végig és megígérte, hogy a jövőben a háztulajdonosok sérelmeit orvosolni fogja.

**Magyar kartell a készfizetésekre.** Budapestről jelentik: A kalapgyárosok, a textilárusok, az ékszerészek és az ezüstművesek megállapodtak abban, hogy április elsejétől kezdve viszontelárúsítók számára beszüntetnek mindenféle hitelnyújtást. A megrendeléseknél előlegül a munkabérek teljes összegének kifizetését követelik.

**Mackensen tanu lesz egy budapesti hadbírósi perben.** Budapestről jelentik: A katonai hatóság annak megállapítása végett, hogy a forradalom napjaiban kik tevékenykedtek Mackensen német hadvezér letartóztatása körül, megindította a vizsgálatot. Azok közül,

### Heti naptár

5683 Niszán 28. Szombat. (Ujholdkihirdetés.)  
 Szombat beköszöntése: Temesvár 7 óra 15 perc, Kolozsvár 7 óra 05 perc, Brassó 6 óra 55 perc.  
 Szombat vége: Temesvár 8 óra 10 perc, Kolozsvár 8 óra 05 perc, Brassó 7 óra 50 perc.

**Szida:** S'mini. A frigsátor avatásának nyolcadik napján megnyilatkozott Isten dicsősége az egész nép előtt. Az örömmámorban megfellekedett Áron két idősebb fia, Nádáv és Avihu, a Szentség szigorú szabályairól és idegen tüzet hoztak az oltárra. Az idegen tűz elemészttette őket és holtan rogytak össze a szentélyben.

**Háttára:** Vájjözsef ód Dávid. (II. Sámuel 6-7.) Négy évszázad múlva megint nagy avatási ünnepe volt a zsidóságnak. Jeruzsálem meghódítása után odahozta Dávid király a frigyládát nagy ünnepséggel. Diszes házat is akart építeni a szentség betegedására, de Náthán próféta ellenezte, mert sok háborút viselt, sok vért ontott s verontó kéz nem építhet hájkot: Isten nevének.  
 Hétfőn és kedden: Res-ohódes Ijjár.

akik ellen az eljárás megindult, ketten, Böhm Vilmos és Pogány József nem tartózkodnak Magyarországon. A vizsgálat ez ügyben a befejezéshez közeledvén, több kérdést intéztek Mackensen tábornokhoz, aki a kérdésekre még nem küldött választ.

**Meghalt az ir felkelők vezére.** Londonból jelentik: Liam Lynch az ir forradalmi hadsereg vezére, akit elfogtak, a fogságban meghalt. De Valera, a másik vezér tegnap szintén fogságba került.

**Román-magyar szintársulat Nagyváradon.** Nagyvárad tudósítónk jelenti: A magyar színház ügyében ma délután a szintársulat bizottság ülést tartott, amelyen azt a határozatot hozták, hogy kiírják a pályázatot a jövő évben megszervezendő román-magyar szintársulatra.

**Meghíusult antiszemita zavargás Jasiban.** Jasiból jelentik: Tegnap délután a jasi Nemzeti Színház előadásán nagyobb csoport diák antiszemita tüntetést akart rendezni. A rendőrség közbe lépésére azonban a diákok elesenedtek és az előadás csendben folyt le.

**Megkönnyítik az Amerikába való kivándorlást.** Párisból jelentik: Harding, az Észak-amerikai Egyesült-Államok elnöke kívánságára törvényjavaslatot terjesztene a kongresszus elé, amely a bevándorlási kvótát felemeli. A javaslatot azzal indokolják, hogy az Egyesült-Államok területén a szaporodás nem olyan mértékű, mint amilyent a fejlődés megkíván. A kivándorlási törvény liberális kezelése ezenkívül gazdasági okokból is szükséges. Amerikában vannak sajtóhangok, amelyek már most a szabad bevándorlást, legrosszabb esetben azonban az eddigi bevándorlási kvótának ötszörösére való felemelését követelik.

**Belgyógyászok vilákkongresszusa.** Április 15-én nyílik meg Bécsben a belgyógyászok vilákkongresszusa. Eddig ezer delegátus jelentette be részvételét. Kolozsvárról többek között Dr. Elfer Aladár volt egyetemi tanár is résztvesz a kongresszuson.

**Letartóztatott egy betörőbandát.** A kolozsvári rendőrség tegnap letartóztatott egy betörőbandát, amely Kolozsváron és környékén garázdálkodott. A banda tagjai több kisebb-nagyobb betörést követtek el, legutóbb a Ferenc József ut 48. számú házába, ahol egy ottlakó vasutas lakását akarták kirabolni. A betörőket az ügyészségre kísérték.

**Fogvamaradnak az Elforia-színház tüntetői.** Bukarestből jelentik: A törvényszék vádtaása tegnap visszautasította az Elforia-színháznál rendezett tüntetés alkalmával letartóztatott diákok szabadlábra helyezési kérelmét. A per érdemleges tárgyalása néhány nap múlva lesz.

\* Hányadik már a pohár, csak hatodik? Legjobb pezsgő a Szilágyi-Favorit!

\* Targu-Mureson (Marosvásárhelyen az Uj Keletre előfizetni dr. Erdélyi „Ideal” illatszer-tárában lehet.

**FIA**  
 1516  
 SZ,  
 2  
 fon 81.  
 egezett  
 zonnal  
 1361  
 skedés  
 agyár  
 szám

# KÖZGAZDASÁG

## Meghosszabbítják az adóvallomási ivatek benyújtásának határidejét

(Kolozsvár, apr. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kereskedők és iparosok körében az utolsó napokban fokozott érdeklődés nyilvánult meg az adóösszeírás ivatek beszerzése és kitöltése iránt. A kamara elhatározta, hogy a kereskedők és iparosok adóügyeit a napokban egy szűkebb értekezleten fogja tárgyalni, amelyhez meghívták Simonescu vezérfelügyelőt, a kolozsvári pénzügyi részort vezetőjét és Georgescu adminisztrátort is. A kamara beltagjai közül szakmánként 1-2 tag lesz jelen e szűkebbkörű értekezleten, amelyen az adókitétel módjait fogják megbeszélni. Aradi tudósítónk jelentése szerint ott már megállapították az adózásnak a helyi viszonyokhoz mért rendszerét.

A földadó alapja az a holdankénti bérérték, amit a kiszálló becslobizottság állapít meg. A házadó alapja a becslobizottság által megállapított bérérték, amelyből 20 százalék épületfenntartási járulékként, azonnal esetleges terhek kamatai is levonásba kerülnek. Az adó kulcsa 12 százalék. A kisiparos ipari adó fejében 8 százalékot, megyei pótdobban 3 százalék, községi pótdobban 2, ipari illeték fejében 1, összesen tehát 14 százalékot fizet. A kereskedők adójánál a számítást így ejtik meg. Ha valamelyik kereskedőnek üzleti tőkéje 500.000 lei, nyeresége 15.000, üzleti adója 10 százalék, ehhez a pótdobok összege, mint az iparosnál, 6 százalék, összesen tehát 16 százalék, vagyis huszonegyezer lei. Minthogy a nyeresége hetvenötözer

## Nagy drágaság az áru piacon

(Kolozsvár, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A textil-, vas- és gyarmatárknál ugrászerű drágulás állott be az utóbbi napokban. Sok cikknél 50 százalékot jelent az áremelkedés, így különösen a nyári gyapjúárúnál. A kolozsvári cégek a pamutáru drágulását körülbelül 10 százalékra tervezik. Ebben az áruban még vannak készletek és a fogyasztás sem olyan mérvű, hogy a kereskedelem nagyobb tételeket legyen kénytelen importálni. A mosóáru, a delin, a kartonáru egyideig mérsekeltlen emelt árak mellett lesz még kapható. Ugyanannyi állunk a sifon, a vászon, a zefir és a lenáruval, amely szintén hozzávetőleg 10 százalékkal fog emelkedni. Ezzel szemben az áttört gyapjúáruban, mint a grenadin és a ruhakelmékben a téli árakhoz képest 50 százalék emelkedés várható. Az árut nem annyira a valutáris különbségek drágítják, hiszen az utolsó hónapokban a bécsi piacon már osztrák koronáért lehet vásárolni, olyan valután, amely jelenleg stabilnak tekinthető. Megdrágítja azonban az árukat a vám. Különösen az a körülmény, hogy a rendelést követő időponttól a nehéz szállítási viszonyok miatt négy hét is eltelik, míg az áru a kereskedőhöz jut. A vámnál az áru három-négy napig is fekszik és a leglehetősebb körülmények között juthat az ember az elvámoltatásig. Vámszabadraktár híján rengeteg munkába kerül, míg a kereskedő hozzájut a külföldről behozott cikkeihez. A kereskedő a pénzt ma legjobb esetben harminc-harminchat százalék kamattal kapja, úgy hogy ezt is bele kell számítani a cikkek állandóan emelkedő árába.

Hasonló viszonyok állanak fenn a gyarmatáru cikkeknel is, azzal a különbséggel, hogy az áruk egy jórésze itt az országban is beszerezhető. E téren a cukornál mutatkozik nagyobb áremelkedés és sok remény nincs rá, hogy az új répatermény az új cukor ára olcsóbb legyen.

A vasáru cikkek szintén emelkednek. Ez az emelkedés leginkább vonatkozik a külföldről behozott rudáruira. Csak néhány nappal ezelőtt Csehországban 90 fillér volt az ára, ma már egy korona 75 fillérért lehet csak hozzájutni. Ehhez hozzájárul a vasúti fuvar, a vám és behozatal, amely körülbelül tizenegy leire emelkedett. Ugyanez áll a lemezárura is.

A vaspiacon különben az utolsó időben történt áremelkedés szorosan összefügg a Ruhr-vidék megszállása következtében beállott eltulodásokkal. Megtörtént az az eddig ismeretlen eset, hogy az elmúlt hónapban Magyarországról, Erdélyből rendelték 1000 tonna vasat egy tételben. Az Egye-

leinél nagyobb, rentabilitási pótlékok is kell fizetni. Ennek kiszámításánál a nyereség tíz százalékát előbb le kell vonni, marad tehát 135 ezer lei. Minthogy a rentabilitás 30 százalék és ennek 3 százalékos adópótlék felel meg, ezen a címen 4050 leit kell fizetnie. Végül fizeti az összjövedelmi adót azon összeg után, amely a nyereségből az eddig kiszámított adók levonása után fennmarad. Vagyis 121.950 lei után 4500 lei adót fizet, összes adója tehát 32.550 lei, ami 21 százaléknál nagyobb teher.

A szabad pályákon levők adóterhe a tiszta kereset 15 százaléka. A tisztviselőadót a következő: Adómentes létminimum egyformán havi 750 lei. Levonható a ténylegesen fizetett nyugdíjjárulékok, a fizetés 10 százaléka erejéig, továbbá az élet- és balesetbiztosító díjak. Az adó a levonások után megmaradó 4000 leig 4 százalék, ezen felül összeg után 8 százalék. A munkások adójánál az eljárás körülbelül azonos a tisztviselőadóval, azaz a különbséggel, hogy ha az illető munkás többet is dolgozott egy hónapban, az adóját mégis csak 160 órára eső munkabér után kell fizetnie.

Az adóvallomások benyújtásával igen sokan már az ünnepek miatt sem készültek el, úgy, hogy az Erdélyi Munkaadók Szövetsége az UGR utján kérte a pénzügyminisztert a benyújtási határidő meghosszabbítására. Bukarestben az adózóknak alig egy ötöde adta be adóvallomási ívét. Bukaresti táviratunk szerint a vallomási ivatek benyújtásának határidejét két héttel meghosszabbítják.

sült-Államokban a rudvas tonnája az utolsó időben 28-30 dollárról 45 dollárra szökött föl. Franciaország ugyanis, amely azt hitte, hogy átveheti Németországnak a nehéziparban eltolgalt szerepét, nagy hibát követett el, hogy a békeszerződésben szemet kötött ki, holott koksza van szüksége. A francia ércek kitermeléséhez nem szén, hanem inkább koksza kell. A lotharingiai 68 kohó közül ma csak 12 van működésben és ezt a konjunkturát Amerika és Anglia használja ki.

Romániában — Diamant mérnök, a Sodrony- ipar R.-T. igazgatójának nyilatkozata szerint — azért mentek fel az árak, mert az ország vasiparának hozzá kell igazodnia a világpiacon áraihoz. Egyébként azonban Románia abban a szerencsés helyzetben van, hogy az ország bizonyos regenerációs tartozkodást tanúsított. Pénzhiány miatt nem fogtak nagyobb építkezésekbe és vasat igénylő vállalkozásokba. Ha azonban az építkezés beáll, akkor itt is egy komolyabb drágulási hullám várható. Az angolok a ruhrvidéki zavaros állapotok következtében a konjunkturát szintén jól kihasználva, nyolc és fél fontról tizenegyre emelték a vas tonnáját. Ha tehát majd nálunk megindul az építkezés, kétségtelenül rá leszünk utalva a külföldre, minthogy Resica nem tud eleget termelni és akkor a mainál fokozottabban drágább árakat kell vasáruért fizetni.

\*\*\*  
Az ipari szakiskolák kérdése. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara szerdán délután az iparoktatásról és az iparotthonok létesítéséről szakmai értekezletet tartott, amelyen Balázs Gyula kamarai főtitkár az ipari oktatásról értékes javaslatot terjesztett elő. A javaslat követeli, hogy az ipari oktatás kapcsolódjék bele abba a nagy közoktatásügyi reformba, amelyet a kormány mostanában előkészít. A reform szerint az iskolakötelezettség hétéves korban kezdődik és a négy elemi elvégzése után a gyerekek egy három évig tartó komplementer-kurzusra kötelezhetők. Az utolsó három kurzus tanterve kétféle irányú: az egyik, a városi, főként tudományos, a vidéki pedig ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági pályákra készít elő. Ez mindenképpen módot ad arra, hogy a jövőben csak a 14 éves ifju mehessen iparospályára. Meg kell vizsgálni a fiúk testi alkalmatosságát, akik csak orvosi engedéllyel mehessenek fizikai munkák igénylő pályákra. Az inasévek idején rajz, geometria és matematikai továbbképző tanfolyamok állítassanak fel. A kiválóbb tanoncok látogathassák az iparművészeti rajzakadémiát. A tanulási idő 3 év és csak 6 évi szakmai gyakorlat után lehessen mester az iparossegédből. A mesteri vizsgát külön e célra kijelölendő bizottság előtt kell letenni.

intézőbizottságnak az az letek képviselői. A biz restbe.

A galac hajó legénys Makkabi a "G mérkőzés ered

Berlin- (Bécs). A ber zése után ked össze erejét. révén szerezté egyenlitenek.

A máso támadnak, de vós védelmén berlinek 11-

A nagy nokságának (13), Törekv Biharul 9 (5 7 (0). A zár seket, a zár mát jelöli.

.....

SZINI

Péntek: Déd helyára sorozat

Szombat délu Jegyek Szombat este másods szám

Szombat este először helyeit Jegyek

Vasárnap dél fellépés száma

Vasárnap este harmad 118 sz

A javaslat alsófoku ipariskolák felállítását javasolja, ahol a négy elemi osztályból öt évi tanulás és egy évi gyakorlat után segédi oklevél nyerhető. Felállítandó két technikai iparmúzeum és egy anyagvizsgáló állomás. A középfoku ipariskolák öt éves tartalmuak legyenek, amelyek közül az első évi előkészítő jellegű. Az ipariskola elvégzése adjon érettségi jogot és az ifjak léphessenek át a műegyetemre. A javaslatot a szakgyűlés elvben elfogadta. Ma este 6 órakor a kereskedelmi szakosztály tartott ugyanebben az ügyben értekezletet.

A Sodronyipar közgyűlése. A kolozsvári Sodronyipar részvénytársaság április 26-án délelőtt 9 órakor tartja a társaság helyiségében rendes évi közgyűlést.

## A mai valutapiac

Esett a lei Párisban

(Az Uj Kelet tudósítójától.) Párisban a lei már hetek óta 7-50-nel jegyezték, ami már stabilitást jelentette. A lei a tegnap esti utóközsdén 7-50-ről 7-30-ra esett vissza. A leinek ujjabb esése a legsúlyosabb aggodalommal tölti el a pénzügyi köröket, mert valószínűnek látszik, hogy esésében nem áll meg a román pénz.

A budapesti értéktőzsde mai árfolyamai nagy meglepetésekkel szolgálnak. Az értékpapírok árfolyama 40-70 ezer koronával emelkedett. A Ganz-Danubius kétmillióról kétmillióhátszáz ezer koronára emelkedett, majd a zárlatnál 2,475.000 koronán stabilizálódott. A papíroknak ez a horribilis emelkedése a korona közeli zuhanását jelenti.

Irányzat: Magyar koronában esés, a nyugati értékekben szilárdulás várható.

Április 12-én 100 leiert fizettek Kolozsvárt:

2500-2650 magyar koronát,  
10100-10200 német márkát,  
0-46-0-47 dollárt,  
32700-33000 osztrák koronát,  
9-08-9-10 olasz lírát,  
7-14-7-16 francia frankot,  
2-40-2-42 svájci frankot.

Valutapiac április 12-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1392, London 987, Newyork 211<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, Róma 1040, Zürich 3960, Prága 660, Bécs 31.

Bukarest. Valuták: Márka 105-106, leva 140-150, török lira 125-130, font sterling 990-995, francia frank 1394-1400, svájci frank 40-40-50, lira 1000-1020, drachma 260-270, dinár 210-220, dollár 210-211, napoleon 810-820, osztrák korona 31-31-50, magyar korona 500-525, cseh korona 600-620, lengyel marka 60-65.

Zürich. Nyitás-Zárlat: Berlin 260-260, Newyork 547<sup>1</sup>/<sub>2</sub>-547<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, London 2553-2555, Páris 3655-3655, Milano 2722<sup>1</sup>/<sub>2</sub>-2725, Prága 1637-50-1640, Budapest 12-12, Belgrád 557<sup>1</sup>/<sub>2</sub>-547, Bukarest -, Varsó 130-140, Bécs 77-77. Bécs lebelvezett 77-77.

Berlin Nyitás: Róma 1051-25, London 98.200, Newyork 21.150, Páris 1411, Zürich 38-50, Prága 632.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyamai: Font sterling 20835-21425, szokol 133-50-139-50. A többi értékek változatlanok.

Budapesti értéktőzsde zárlata: Magyar Hitel 41.000, Osztrák Hitel 13700, Zabolai 26500, Rima 22 800, Délivasút 14 250, Allamvasút 74.000, Kohó 89.000, Ganz-Danubius 2,475.000. Készlet 354 000, Papír 9400, Slavonia -, Victoria 36.000, Kereskedelmi Hitel -, Kereskedelmi Bank 45.000, Baróti 3925, Urikány 210.000, Láng 51.000, Lipták 5850, Schlick 25.500, Brasói 94.000, Cukoripar 450.000, Klotild 16.000, Temesi szesz 18.500, Beocsini 170.000, Salgó 138 000

## SPORT

A Comitetul Central delegatusainak határozata. A Comitetul Central delegatusai a kolozsvári klubokkal tartott megbeszélés alapján elhatározta, hogy a lemondott Dragomir Silviu dr. elnök helyett Tatár dr.-nevezik ki elnöknek. A Tatár dr. elnökségével megüresedett tagsági helyét a KAC egyik tagjával töltik be. A lemondott intézőbizottsági tagok helyét nem pótolják, hanem új választás alapján fogják az

Péntek, 1923. április 13.

UJ KELET

felállítását javasolja...  
 öt évi tanulás és egy...  
 levél nyerhető. Fel...  
 zeum és egy anyag...  
 ipariskolák öt éves...  
 közül az első év...  
 la elvégzése adjon...  
 phessenek át a mű...  
 gyűlés elvben elfo...  
 ereskedelmi szakos...  
 gyben értekezlet...  
 lése. A kolozsvári...  
 április 26-án dél...  
 aság helyiségében

**apiac**

ban  
 (L.) Párisban a lelt...  
 ami már stabilitá...  
 utótőzsdén 7:50...  
 ek újabb esése a...  
 el a pénzügyi kör...  
 hogy esésében nem

ai árfolyamai nagy...  
 értékpapírok árfo...  
 melkedett. A Ganz...  
 tszázézer koronára...  
 475.000 koronán...  
 a horribilis emel...  
 jelenti.  
 n esés, a nyugati

ek Kolozsvárt:  
 ronát,  
 nárkát,  
 koronát,  
 kót,  
 ot.  
 2-én:  
 92, London 987,  
 rich 3960, Prága

105—106, léva  
 0, font sterling  
 —1400, svájci  
 0, drachma 260  
 0—211, napo...  
 —31:50, magyar  
 —620, lengyel  
 rlin 260—260,  
 2553—2555,  
 —2725, Prága  
 —12, Belgrád  
 30—140, Bécs  
 London 98.200,  
 e 38:50, Prága

ivatalos árfo...  
 , szokol 133:50  
 anok.  
 Magyar Hitel  
 26500, Rima  
 asut 74.000,  
 5.000. Készén  
 —, Victoria  
 Kereskedelmi  
 ny 210.000,  
 25.500, Bras...  
 otild 16.000,  
 0.000, Salgó

intézőbizottságot megalakítani. Az új válasz...  
 tásnak az az intenciója, hogy az összes egyesü...  
 leték képviselve legyenek az intézőbizottság...  
 ban. A bizottság már visszautazott Buka...  
 restbe.

**A galaci Makkabi mérkőzése egy angol hajó legénységével.** Vasárnap mérkőzött a galaci Makkabi a „Gloworm” angol hajó legénységével. A mérkőzés eredménye 1:1.

**Berlin—Pozsony 2:1 (1:1).** **Biró Seeman** (Bécs). A berlini válogatott a pesti sikeres mérkőzése után kedden a pozsonyi válogatottal mérte össze erejét. Az első gólt a pozsonyiak Müller révén szerezték meg, amit a berliniek 11-esből ki egyenlítettek. Félidő 1:1.

A második félidőben állandóan a pozsonyiak támadnak, de a legszebb lefutásaik a berliniek szíves védelmén megtörnek. A nyolcadik percben a berliniek 11-esből megszerzik a győztes gólt.

**A nagyváradai kerület elsőosztályú bajnokságának állása.** Egyetértés 9 (15), NAC 8 (13), Törekvés 8 (13), SzSC 8 (10), NSC 9 (6), Bihorol 9 (5), Makkabea 8 (4), Nagykárolyi AC 7 (0). A zárójel nélküli szám a lejátszott mérkőzéseket, a zárójelben levő szám pedig a pontok számát jelöli.

**SZINHÁZ - MŰVÉSZET**

**Heti műsor**  
 Péntek: Dédé. (Operettujdonság először. Premier-helyárrakkal. Premierbérlet 44 szám. Jegyek sorozatszám 334.)  
 Szombat délután: Három a kislány. (Olcsó helyárrakkal. Jegyek sorozatszám 335.)  
 Szombat este fél 8 órakor: Dédé. (Operettujdonság másodsor. Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 117 szám C. Jegyek sorozatszám 336.)  
 Szombat este negyed 11 órakor: A fenevad. (Ujdonság először. Premier-helyárrakkal. A premierbérlet helyeit hétfő déli 12 óráig fentartja a pénztár. Jegyek sorozatszám 337.)  
 Vasárnap délután 3 órakor: Vig özvegy. (Sümegei Ödön fellépésével. Olcsó helyárrakkal. Jegyek sorozatszám 338.)  
 Vasárnap este fél 8 órakor: Dédé. (Operettujdonság harmadsor. Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 118 szám A. Jegyek sorozatszám 339.)



Vasárnap este negyed 11 órakor: A fenevad. (Ujdonság másodsor. Rendes helyárrakkal. Jegyek sorozatszám 340.)

**A színházi iroda közleményei: Xa-Xa.** A jövő héten igen érdekes filmesemény is lesz a Magyar Színháznak. A leghíresebb és legmonumentálisabb filmsodát, a Xa-Xa-t fogják reprimált feleleveníteni. A Xa-Xa, vagy Az elrabolt hercegekissasszony öt részből áll. Hétfőtől kezdve minden nap egy-egy rész fog színpadra kerülni. Minden nap csak egy előadás lesz és öt órakor kezdődik. A hatóságok megengedték, hogy ezt a filmet gyermekek is meglehetőséggel. Rendes számított színházi jegyet adnak ki a Xa-Xa előadásaira. A helyek árai igen olcsó mozi-helyárrak lesznek.  
**Fenevad.** Nagy várakozás előzi meg a Fenevad bemutatóját. Angelo Cananának ez a színpadon szellemes darabja Berlinben kétszáz előadást ért meg. Bármilyen kényes és merész is a témája és szellemessége, sohasem lépi át a jóízű és a finomság határait. A Magyar Színház a Fenevadat csak éjjeli előadásokban fogja bemutatni. Egyelőre három egymásutáni éjjelre van

küldve: szombatra, vasárnapra és hétfőre. Mind a három napon negyed 11 órakor kezdődnek az előadások.


**Dédé.** A Dédének pénteken este lesz a premierje és szombaton, vasárnap és hétfőn is a Dédé adják.

**Mozihírek.** Egyetem-mozgó: Pénteken A mesébeli herceg, amerikai történet, szombaton és vasárnap a legizgalmasabb bűnügyi történet, A vörös E betű kerül színpadra.

**Uránia-mozgó:** Már csak két napig látható a Sámson és Delila, pénteken és szombaton az Uránia-mozgóban. Az arany szemű hölgy, amelynek Lenkeffy Ica és Törzs Jenő játssza a főszerepeit, vasárnap fog színpadra kerülni az Urániában.

**Apolló-mozgó:** Az Apolló-mozgóban pénteken utoljára látható A rossz ember című ötfele vonásos banditafilm. Szombaton és vasárnap egy kínai drámát hirdet az Apolló-mozgó, A kegyetlen Li-Hang cimen.

\* Központi télikertben minden este 9 órakor nagy előadás. Beléptidij nincs. 1425



# KADIMA=NYOMDA

az erdélyi zsidóság közintézmény jellegével bíró vállalata

**Cluj,**  
 Strada  
 Baron L. Pop  
 No. 10.

**Bármily terjedelmű héber nyomtatvány készítését is vállalja**

*Szombaton és zsidó ünnepeken zárva*

**Mindennemű kereskedelmi és hivatalos nyomtatványt, időszakos folyóiratokat, meghívókat, névjegyeket szépen, izlésesen, olcsón és a leggyorsabban készít**

*Szombaton és zsidó ünnepeken zárva*

**A legdusabban felszerelt héber nyomda egész Erdélyben!**

### APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1.50 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 2.50 lei. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szög - 15 lei. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

**Magyar és német levezetéshez gyakorlott gépirőnt keres Bergner**  
Mór strada Regina Maria 18. 5429

**Üzlethelyiség egy szobával forgalmas helyen berendezéssel együtt átadó.** Cím a kiadóban. 5431

**Eladók:** 8 1/2 hold Dicsőszentmárton mellett lakással, szőlővel, gyümölcsösselel. Szamosujvár mellett 30 hold 150.000 és 15 hold 70.000 Dunaknyál Cluj, Főter 10. 5433

Cca 6-800 kg. jékarban lévő békeminőségű

### LOMBETÜ

H. Hoffmeister leipzig-i öntődjéből garmondtól 6 cecorós nagyságig, normál törzsre 63.3 tipografiai pont magasságra öntve jutányos áron

### ELADO

Cím a kiadóhivatalban

# KORONA

legízletesebb világos sör az elismert legjobb minőség



Gyári Torda. Telefonszám: 5.  
**TORDAISÖRGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**  
Főraktár: Cluj, Cal. Dorobanților 11. Telefon 394.

# GLORIA

Elismert legjobb minőségű diplomalátá tápsör a

### Utazó bőrönd

és táskák legjobb minőségben kapható Farmati bőröndösnél Cluj, strada Memorandului (Unió-u.) 16

### Kiadó lakások Tordán

Főter közelében építő új házban. Gázfűtés, villanyvilágítás, víz és minden kényelemmel. Autóbusszjárat Clujra naponta kint kétszer.  
Bővebb felvilágosítást ad: Lengyel Samu okl. mérnök építési vállalkozó Torda, Főter 48. sz., vagy Cluj, str. V. Babes 19 (Trefort-u.)

### DIANA FÜRDŐ

GÖZ- és KÁD valamint kén-, sós és fenyő-kivonat

### gyógyfürdők

Orvosi ellenőrzés  
Vizgyógyászati kezelés

Szalámit postán utánvét mellett pontosan szállít **Winkler Mó szalemi gyára**  
Cluj, Piata M. Viteazul (Széchenyi-ter) 39 sz. Tel. 12-90. Árjegyzék és kivánatra ingyen

! Olcsó bevásárlási forrás! Textil, kötött és bővídaru háza **Feuerstein J.**  
Cluj, str. Regina Maria 12. 1466

**Augustin Sándor**  
férfidivat különlegességek

### Zsák, Ponyva

Vétel! 1424 Eladás!  
Kölesöntézet javítóműhely saját cégjelzéssel berendezéssel **Albala Izsó**  
Timisoara, II Piata Traian 2. Sürgőnycim: Albala, Timisoara-Fabrica. Interurban telefon: 60 sz.

### Mégis csak legjobb a „RASOL IDEAL”

késnéküli borotváló por, amely az ország legregibb gyártmánya.  
Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4 és 1/2 kg-os szép kivitelű csomagolásban. 1481  
5 kg. vétel franco-franco lei 120.-, kisebb mennyiségben lei 26.- kg.-kint. Hozzávaló csontkés darabonkint lei 15.-  
Övakodjunk az ártalmas összetételekből összeállított utánzatoktól. Csak az „Ideal” felírás a valódi, melynek jóságáért felelősséget vállalok.

**Reszling József fodrász**  
Cluj, C. R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).

**Főelárusítóhelyek:**  
Glanczmann Adolf illatszertár Sighetul Maramures  
Rosenzweig Jakob illatszertár Dej  
Jungreis Miksa Bucuresti str. 13 Septembrie 54  
Max Sporn Cernauti Piata Dacia 3  
valamint minden drogériában kapható.

### SPECIÁLIS

BABY-ÁRUK



TETRA-ÁRUK

### „Hercules”

Áruház Cluj, str. Juliu Maniu 8

Gyári lerakat korzó és sport Gyermekekcsikban Baby-kelengyékben

Tetra áruk eredeti gyári árban. Kötények, sapkák, harisnyák dus raktára. Női fehérnemű és baby-kelengyék gyára. Gyermekekcsik árjegyzék 2.- Lei portó-költség (bélyegben) ellenében

### Zsák, Zsineg, Ponyva Havas Dezső Timișoara.

Telefon interurban: 2-13 Sürgőnycim: Juvaere Cluj

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI **ÉKSZERÁRUGYÁR**  
Cluj, Strada Xenophon (volt Szappan-utca) Ékszerárugyár és nagykereskedés

VESZ: legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt VÁLLAL: mindennemű brilliáns munkát, javítást és alakítást

Gyárt és elad mindennemű ékszerárúkat

Vésnökü műterem. Fogászati arany és forrasztó. Arany és ezüst húzalok és lemezek. Csak viszonteladók részére!

**„Barzel”** Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13 Fierarie 1480 Vasúzetel Telefon 10-49.

Nagy mennyiségben érkezett: **Maister Lucius és Bad'sche Anilinen**

Sósav Kénsav Szalmiákszesz Ablaktapasz (git) Firnisz Tavotta Olajok Enyv Kefeáruk  
valamint mindennemű festék- és fűszerárú előnyös árak mellett nagyban és kicsinyben kaphatók. **KALMÁR**  
Árufo galmi R.-T Cluj str Regina Maria 42

### Csillárok

asztali és éjjeli szekrénylámpák a leggyorsabbtól legdiszesebb kivitelig nagy választékban állandóan raktáron, továbbá villany-vasalók és főzők, valamint az összes szerelési anyagok és minden feszültségre kicsinyben és nagyban eladása. !!-  
**égők**  
ERDÉLYRÉSZI CSILLÁRRAKTÁR Cluj-Kolozsvár, Calea Reg. Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-u.) 11. szám. 1469